

caritas est: ad quam duobus præceptis inducimur pertinentibus ad dilectionem Dei, & proximi. Et ideo illa præcepta in Decalogo ponuntur quæ directius ordinantur ad dilectionem Dei, & proximi.

Inter vitia autem temperantiæ opposita, maxime dilectioni proximi videtur opponi adulterium, per quod aliquis usurpat sibi rem alienam, abutendo scilicet uxore proximi. Et ideo inter præcepta Decalogi præcipue prohibetur adulterium, non solum secundum quod opere exercetur, sed etiam secundum quod corde concupiscitur.

Ad primum ergo dicendum, quod inter species vitiorum quæ opponuntur fortitudini, nulla est quæ ita directe contrarietur dilectioni proximi, sicut adulterium, quod est species luxuriæ, quæ temperantiæ contrariatur: & tamen vitium audaciæ, quod opponitur fortitudini, quandoque solet esse causa homicidii, quod inter præcepta Decalogi prohibetur: dicitur enim Eccli. viii. 18. *Cum audace non eas in via, ne forte gravet mala sua in te.*

Ad secundum dicendum, quod gula non directe opponitur dilectioni proximi, sicut adulterium, neque etiam aliqua alia species luxuriæ. Non enim tanta sit injuria pati per stuprum virginis, quæ non est ejus consubio deputata, quanta fit injuria viro per adulterium uxoris, cujus corporis potestatem ipse habet, non uxor.

Ad tertium dicendum, quod præcepta Decalogi, ut supra dictum est (quæst. cxxii. art. 1.) sunt quedam universalis divini legis principia: unde oportet ea esse communia. Non poterant autem aliqua præcepta communia affirmativa de temperantia dari, quia usus ejus variatur secundum diversa tempora, sicut Augustinus dicit in Libro de bono conjugali (cap. xv.) & secundum diversas hominum leges, & consuetudines.

ARTICULUS II. 811

Utrum convenienter tradantur in divina lege præcepta de virtutibus annexis temperantia.

AD secundum sic proceditur. Videtur quod inconvenienter tradantur in divina lege præcepta de virtutibus annexis temperantiæ. Præcepta enim Decalogi, ut dictum est (art. præc. ad 3.) sunt quedam universalis principia totius legis divini. Sed *superbia est initium omnis peccati*, ut dicitur Eccli. x. 15. Ergo inter præcepta Decalogi debuit aliquod poni prohibitivum superbiæ.

2. Præterea. Illa præcepta maxime debent in Decalogo poni per quæ homines ma-

xime inclinantur ad legis impletionem: quia ista videntur principalia. Sed per humilitatem, per quam homo Deo subicitur, maxime videtur homo disponi ad observantiam divini legis: unde obedientia inter gradus humilitatis computatur, ut supra habitum est (quæst. clxi. art. 6.) & idem etiam videtur esse dicendum de mansuetudine, per quam fit ut homo divini Scripturæ non contradicat, ut Augustinus dicit in II. de doctr. christ. (cap. vii. circ. princ.) Ergo videtur quod de humilitate, & mansuetudine aliqua præcepta in Decalogo poni deberent.

3. Præterea. Dictum est (art. præc.) quod adulterium in Decalogo prohibetur, quia contrariatur dilectioni proximi. Sed etiam inordinatio exteriorum motuum, quæ contrariatur modestiæ, dilectioni proximi opponitur: unde Augustinus dicit in Regula (epist. cxxii. al. cix. circ. med. *In omnibus moribus vestri nihil fiat quod cuiusquam offendant aspectum.* Ergo videtur quod etiam hujusmodi inordinatio debuit prohiberi per aliquod præceptum Decalogi.

In contrarium sufficit auctoritas Scripturæ.

Respondeo dicendum, quod virtutes temperantiæ annexæ dupliciter considerari possunt: uno modo secundum se; alio modo secundum suos effectus. Secundum se quidem non habent directam habitudinem ad dilectionem Dei, vel proximi; sed magis respiciunt quandam moderationem eorum quæ ad ipsum hominem pertinent.

Quantum autem ad effectus suos, possunt respicere dilectionem Dei, vel proximi: & secundum hoc aliqua præcepta in Decalogo ponuntur pertinentia ad prohibendum effectus vitiorum oppositorum temperantiæ partibus: sicut ex ira, quæ opponitur mansuetudini, procedit interdum aliquis ad homicidium (quod in Decalogo prohibetur) aut ad subrahendum debitum honorem parentibus; quod etiam potest ex superbia provenire, ex qua etiam multi transgrediuntur præcepta primæ tabulæ.

Ad primum ergo dicendum, quod superbia est initium peccati, sed latens in corde; cujus etiam inordinatio non penditur communiter ab omnibus. Unde ejus prohibitio non debuit poni inter præcepta Decalogi, quæ sunt prima principia per se nota.

Ad secundum dicendum, præcepta quæ per se inducunt ad observantiam legis, præsupponunt jam legem: unde non possunt esse prima legis præcepta, ut in Decalogo ponantur.

Ad tertium dicendum, quod inordinatio exteriorum motuum non pertinet ad offensam proximi secundum ipsam speciem actus, sicut homicidium, adulterium, & furtum, quæ

quæ in Decalogo prohibentur, sed solum secundum quod sunt signa interioris inordinationis, ut supra dictum est (quæst. clxvi. art. 1. ad 1.)

QUÆSTIO CLXXI.

De Prophetia,

in sex articulos divisa.

Postquam dictum est de singulis virtutibus, & vitiis, quæ pertinent ad omnium hominum conditiones, & status, nunc considerandum est de his quæ specialiter ad aliquos homines pertinent. Invenitur autem differentia inter homines secundum ea quæ ad habitus, & actus animæ rationalis pertinent, tripliciter. Uno quidem modo secundum diversas gratias gratis datas: quia, ut dicitur I. ad Corinth. xii. *divisiones gratiarum sunt: & alii datur per spiritum sermo scientiæ, alii sermo scientiæ, &c.* Alia vero differentia est secundum diversas vitas, activam scilicet, & contemplativam, quæ accipiuntur secundum diversa operationum studia: unde & ibidem dicitur, quod *divisiones operationum sunt.* Aliud enim est studium operationis in Mitha, quæ sollicita erat, & laborabat circa frequens ministerium; quod pertinet ad vitam activam: aliud autem est in Maria, quæ sedens secus pedes Domini audiebat verbum illius; quod pertinet ad contemplativam, ut habetur Lucæ x. Tertio modo secundum diversitatem officiorum, & statuum, prout dicitur ad Ephes. iv. 11. *Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem Pastores & Doctores.* quod pertinet ad diversa ministeria, de quibus dicitur I. ad Corinth. xii. 5. *Divisiones ministeriorum sunt.* Est autem attendendum circa gratias gratis datas, de quibus occurrit consideratio prima quod quedam earum pertinent ad cognitionem, quædam vero ad locutionem, quædam vero ad operationem. Omnia vero quæ ad cognitionem pertinent, sub prophetia comprehenduntur. Nam prophetica revelatio se extendit non solum ad futuros hominum eventus, sed etiam ad res divinas, & quantum ad ea quæ proponuntur omnibus credenda, quæ pertinent ad fidem, & quantum ad altiora mysteria, quæ sunt perfectorum, quæ pertinent ad sapientiam. Est etiam prophetica revelatio de his quæ pertinent ad spiritualia substantias, à quibus vel ad bonum, vel ad malum inducimur; quod pertinet ad discretionem spirituum. Extendit etiam se ad directionem humanorum actuum; quod pertinet ad scientiam, ut infra patebit (quæst. clxxvii.) Et ideo primo occurrit consideratio.

1. *Utrum prophetia pertineat ad cognitionem.* Inf. art. 2. corp. & III. P. quæst. vii. art. 8. & ver. quæst. xii. art. 1. & I. p. 1. princ. & I. Corp. xiv. princ. & Heb. x. l. 7.

randum de prophetia, & de raptu, qui est quidam prophetiæ gradus.

De prophetia autem quadruplex consideratio occurrit: quarum prima est de essentia ejus; secunda de causa ipsius; tertia de modo prophetiæ cognitionis; quarta de divisione prophetiæ.

Circa primum queruntur sex.

Primo, utrum prophetia pertineat ad cognitionem.

Secundo, utrum sit habitus.

Tertio, utrum sit solum futurorum contingentium.

Quarto, utrum Propheta cognoscat omnia prophetabilia.

Quinto, utrum Propheta discernat ea quæ divinitus percipit, ab eis quæ proprio spiritu videt.

Sexto, utrum prophetiæ possit subesse falsum.

ARTICULUS I. 812

Utrum prophetia pertineat ad cognitionem.

Inf. art. 2. corp. & III. P. quæst. vii. art. 8. & ver. quæst. xii. art. 1. & I. p. 1. princ. & I. Corp. xiv. princ. & Heb. x. l. 7.

AD primum sic proceditur. Videtur quod prophetia non pertineat ad cognitionem. Dicitur enim Eccli. xlviii. 14. *quod corpus Elisei mortuum prophetavit: & infra cap. xl. 18. dicitur de Joseph: *issa ipseus visitata sunt, & post mortem prophetaverunt.* Sed in corpore, vel in ossibus post mortem non remanet aliqua cognitio. Ergo prophetia non pertinet ad cognitionem.*

2. Præterea. I. ad Cor. xiv. 3. dicitur: *Qui prophetat, hominibus loquitur ad edificationem.* Sed locutio est effectus cognitionis, non est autem ipsa cognitio. Ergo videtur quod prophetia non pertineat ad cognitionem.

3. Præterea Omnis cognoscitiva perfectio excludit stultitiam, & insaniam. Sed hec simul possunt esse cum prophetia: dicitur enim Osee. ix. 7. *Sciote Israel stultum prophetam, (a) insanum.* Ergo prophetia non est cognoscitiva perfectio.

4. Præterea. Sicut revelatio pertinet ad intellectum, ita inspiratio videtur pertinere ad effectum, eo quod importat motionem quandam. Sed prophetia dicitur esse *inspiratio*, vel *revelatio*, secundum Caliodorum (in prol. super Psalm. cap. 1.) Ergo videtur quod prophetia non magis pertineat ad intellectum quam ad affectum.

Sed contra est quod dicitur I. Reg. ix. 9. *Qui enim Propeta dicitur hodie, olim vocabatur videns.* Sed visio pertinet ad cognitionem. Ergo prophetia ad cognitionem pertinet.

Kk 2

(a) *Valgata insanam virum spirituales,*

Respondeo dicendum, quod prophetia primo & principaliter consistit in cognitione, quia videlicet Prophetæ cognoscunt ea quæ sunt procul, & remota ab hominum cognitione. Unde possunt dici Prophetæ à pro, quod est procul, & phanos, quod est apparitio, quia scilicet eis aliqua quæ sunt procul, apparent. Et propter hoc, ut Isidorus dicit in Lib. VII. Etymolog. (cap. viii.) in veteri testamentato appellabantur *Videntes*, quia videbant ea quæ ceteri non videbant, & prospiciebant quæ in mysterio abscondita erant. Unde & Gentilitas eos appellabat *Vates* à vi mentis.

Sed quia, ut dicitur I ad Cor. xii. 7. unicuique datur manifestatio spiritus ad utilitatem: & infra cap. xiv. 12. dicitur: Ad gubificationem Ecclesie quærite ut abundatis: inde est quod prophetia secundario consistit in locutione, prout Prophete ea quæ divinitus edocti cognoscunt, ad edificationem aliorum annuntiant, secundum illud Isaie xxv. 10. *Quæ audiri à Domino exercituum, Deo Israel, annuntiavi vobis.* Et secundum hoc, ut Isidorus dicit in Lib. VII. Etymolog. (cap. viii.) possunt dici Prophetæ quasi *Presbiteros*, eo quod prope sentiant, id est à remotis sentiant, & de futuris vera prædicant.

Ea autem quæ supra humanam cognitionem divinitus revelantur, non possunt confirmari ratione humana, (a) quam excedunt secundum operationem virtutis divinæ, secundum illud Marci ult. 20. *Predicaverunt ubique, Domino cooperante, & firmam confirmante sequentibus signis.* Unde tertio ad prophetiam pertinet operatio miraculorum, quasi confirmatio quædam prophetice annuntiationis. Unde dicitur Deuteronomio ult. 10. *Non surrexit Propheta ultra in Israel, sicut Moyses, quem viderunt Dominus facie ad faciem in omnibus signis, atque portentiis.*

Ad primum ergo dicendum, quod auctoritates illæ loquuntur de prophetia quantum ad hoc tertium, quod assumitur ut prophetiæ argumentum.

Ad secundum dicendum, quod Apostolus ibi loquitur quantum ad prophetiam enuntiationem.

Ad tertium dicendum, quod illi qui dicuntur prophetæ insani, & stulti, non sunt veri Prophetæ, sed falsi: de quibus dicitur Hieremias xxv. 16. *Nolite audire verba prophetarum, qui prophetant vobis, & decipiunt vos: visionem cordis sui loquuntur, non de ore Domini: & Ezech. xlii. 3. *Hæc dicit Dominus: Vos prophetis insipientibus, qui sequuntur spiritum suum, & nihil vident.**

Ad quartum dicendum, quod in proph-

tia requiritur quod intentio mentis eleveatur ad percipiendam divinam. Unde dicitur Ezech. i. 1. *Fili hominis, sta super pedes tuos, & loquar tecum.* Hæc autem elevato intentionis fit Spiritu Sancto movente: unde ibidem subditur: *Et ingressus est in me spiritus, & stavit me super pedes meos.* Postquam autem intentio mentis elevata est ad superna, percipit divinam. Unde subditur ibidem: *Et audivi loquentem ad me.* Sic igitur ad prophetiam requiritur inspiratio quantum ad mentis elevationem, secundum illud Job xxxi. 22. *Inspiratio omnipotentis dat intelligentiam; & revelatio autem quantum ad ipsam perceptionem divinorum: in quo perficitur prophetia, & per ipsam removetur obscuritas, & ignorantiam velamen, secundum illud Job xli. 22. *Quæ revelat profunda de tenebris.**

ARTICULUS II. 813

Utrum prophetia sit habitus.

1. 2. quæst. lxxviii. art. 3. ad 3. & III. cont. esp. cliv. fin. & ver. quæst. xlii. art. 1. p. 1. cor. & art. 13. ad 3. & post. quæst. vi. art. 4. fin. & quæd. xlii. art. 27. ad 1.

AD secundum sic proceditur. Videtur quod prophetia sit habitus. Quia, ut dicitur in II. Ethic. (cap. v.) tria sunt in anima, potentia, passio, & habitus. Sed prophetia non est potentia, quia sic inest omnibus hominibus, quibus potentia animæ sunt communes: similiter etiam non est passio, quia passiones pertinent ad vim appetitivam, et supra habitum est (1. 2. quæst. xxii. art. 2.) prophetia autem pertinet principaliter ad cognitionem, ut dictum est (art. præc.) Ergo prophetia est habitus.

2. Præterea. Omnis perfectio animæ, quæ non semper est in actu, est habitus. Sed prophetia est quædam animæ perfectio, non autem semper est in actu; alioquin non diceretur dormiens Propheta. Ergo videtur quod prophetia sit habitus.

3. Præterea. Prophetia computatur inter gratias gratis datas. Sed gratia est habituale quoddam in anima, ut supra habitum est (1. 2. quæst. cx. art. 2.) Ergo prophetia est habitus.

Sed contra. *Habitus est quo quis agit cum voluerit, ut dicit Commentator in III. de Anima (comment. xviii.)* Sed aliquis non potest uti prophetia, cum voluerit, sicut patet IV. Reg. i. de Elia, quem cum Josaphat de futuris requireret, & prophetia spi-

ritus ei desisset, & psalmem fecit applicari, ut prophetia ad hunc spiritum per laudem psalmodi descendere, atque ejus animam de venturis repletur, ut Gregorius dicit super Ezech. (hom. 1. inter med. & fin.) Ergo prophetia non est habitus.

Respondeo dicendum, quod sicut Apostolus dicit ad Ephes. v. 13. *omne quod manifestatur lumen est:* quia videlicet sicut manifestatio corporalis visionis fit per lumen corporale; ita etiam manifestatio visionis intellectualis fit per lumen intellectuale. Oportet ergo quod manifestatio proportionetur luminari, per quod fit, sicut effectus proportionatur suæ causæ. Cum ergo prophetia pertinet ad cognitionem, quæ supra naturalem rationem existit, ut dictum est (art. præc.) consequens est quod ad prophetiam requiratur quoddam lumen intellectuale excedens lumen naturalis rationis. Unde Michæ v. 11. 8. *Cum sederis in tenebris, Dominus lux mea est.*

Lumen autem dupliciter alicui inesse potest: uno modo per modum forme permanentis, sicut lumen corporale est in Sole, & in igne; alio modo per modum cujusdam passionis, sive impressionis transeuntis; sicut lumen est in aere. Lumen autem propheticum non inest intellectui Prophetæ per modum forme permanentis: alias oporteret quod semper Prophetæ adesset facultas prophetandi: quod patet esse falsum. Dicit enim Gregorius super Ezechielem (hom. 1. inter med. & fin.) *Aliquando prophetia spiritus desit Prophetis, nec semper eorum mentibus præsto est, quatenus cum hunc non habent, se hunc cognoscant ex dono habere cum habent.* Unde Elia dicit de muliere Sunamite IV. Reg. iv. 27. *Anima ejus in amaritudine est, & Dominus clamavit ad me, & non indicavi mihi.*

Et hujus ratio est, quia lumen intellectuale in aliquo existens per modum forme permanentis, & perfectæ, perficit intellectum principaliter ad cognoscendum principium illorum quæ per illud lumen manifestantur: sicut per lumen intellectus agentis præcipue intellectus cognoscit prima principia omnium illorum quæ naturaliter cognoscuntur. Principium autem eorum quæ ad supernaturalem cognitionem pertinent, quæ per prophetiam manifestantur, est ipse Deus, qui per essentiam à Prophetis non videtur; videtur autem à beatis in patria, in quibus hujusmodi lumen inest per modum cujusdam forme permanentis, & perfectæ, secundum illud Psalm. xxxv. 10. *in lumine tuo viderimus lumen.*

Relinquitur ergo quod lumen propheticum inest animæ Prophetæ per modum cujusdam passionis, vel impressionis transeuntis; &

hoc significatur Exodi xxxiii. 22. *Cumque transiit gloria mea, ponam te in foramine petre, &c. & III. Reg. xix. 11. dicitur ad Eliam: Egrede, & sta in monte coram Domino: & ecce Dominus transiit, &c.* Et inde est quod sicut aer semper indiget nova illuminatione, ita etiam mens Prophetæ semper indiget nova revelatione; sicut discipulus, qui nondum est adeptus principia artis, indiget ut de singulis instruat. Unde & Isaie l. 4. dicitur: *Mane erigis mihi aurem, ut audiam quasi magistrum.* Et hoc etiam ipse modus loquendi prophetiam designat, secundum quod dicitur, quod loquutus est Dominus ad talem, vel talem Prophetam; aut quod factum est verbum Domini, sive manus Domini super eum. Habitus autem est forma permanens. Unde manifestum est quod prophetia, proprie loquendo, non est habitus.

Ad primum ergo dicendum, quod illa divisio Philosophi non comprehendit absolute omnia quæ sunt in anima, sed ea quæ possunt esse principia moralium actuum: qui quandoque sunt ex passione, quandoque autem ex habitu, quandoque autem ex potentia nuda, ut patet in his qui ex judicio rationis aliquid operantur, antequam habeant habitum. Potest autem prophetia ad passionem reduci, si tamen nomen passionis pro qualibet receptione accipitur, prout Philosophus dicit in III. de anima (text. 12.) quod *intelligere pati quoddam est.* Sicut enim in cognitione naturali intellectus possibilis patitur ex lumine intellectus agentis; ita etiam in cognitione prophetica intellectus humanus patitur ex illuminatione divini luminis.

Ad secundum dicendum, quod sicut in rebus corporalibus, abeunte passione, remanet quædam habitus ad hoc quod iterum patiantur, sicut lignum semel inflammatum facilius iterum inflammatur; ita etiam in intellectu Prophetæ, cessante actuali illuminatione, remanet quædam habitus ad hoc quod facilius iterum illustretur: sicut etiam mens semel ad devotionem excitata, facilius postmodum ad devotionem pristinam revocatur. Propter quod Augustinus in Libro de orando Deum (epist. cxxx. al. cxxi. cap. ix. circ. med.) dicit, esse necessarias crebras orationes, ne concepta devotio totaliter extinguatur.

Potest tamen dici, quod aliquis dicitur Propheta, etiam cessante actuali prophetica illuminatione, ex deputatione divina, secundum illud Hieremias i. 5. *Et Prophetam in gentibus dedi te.*

Ad tertium dicendum, quod omne donum gratiæ hominem elevat ad aliquid quod est supra naturam humanam: quod quidem potest esse dupliciter. Uno modo quantum ad sub-

(a) Ita cum mss. veteriores edit. Garcia primus hanc lectionem invenit quam excedunt, sed secundum operationem, &c. quam passim sequuntur edit. posteriores, Theologi sed operationis virtutis divinæ.

substantiam actus, sicut miracula facere, & cognoscere occulta, & incerta divinis sapientia: & ad hos actus non datur homini donum gratia habituale. Alio modo est aliquid supra naturam humanam, quantum ad modum actus, non autem quantum substantiam ipsius; sicut diligere Deum, & cognoscere eum in speculo creaturarum: & ad hoc datur donum gratia habituale.

ARTICULUS III. 814

Utrum prophetia sit solum futurorum contingentium.

Inf. quæst. CLXXI. art. 1. corp. fin. & ad 4. & ver. quæst. XII. art. 2. & Is. 1. princ. & Rom. XII. l. 2.

AD tertium sic proceditur. Videtur quod prophetia sit solum futurorum contingentium. Dicit enim Cassiodorus (in prol. super Ps. cap. 1.) quod prophetia est inspiratio, vel revelatio divina, verum eventus immobili veritate denuntians. Sed eventus pertinet ad contingentia futura. Ergo de solis contingentibus futuris fit revelatio prophetica.

2. Præterea. Gratia prophetia dividitur contra sapientiam, & finem, quæ sunt de divinis, & discretionem spirituum, quæ est de spiritibus creatis, & scientiam quæ est de rebus humanis, ut patet I. ad Cor. XII. Habitat autem, & actus distinguantur secundum objecta, ut patet per ea quæ supra dicta sunt (1. 2. quæst. LIV. art. 2.) Ergo videtur quod de nullo pertinente ad aliquid horum sit prophetia. Relinquitur ergo quod sit solum de futuris contingentibus.

3. Præterea. Diversitas objecti causat diversitatem speciei, ut ex supradictis patet (1. 2. quæst. LIV. art. 2.) Si ergo prophetia quædam sit de futuris contingentibus, quædam autem de quibusdam aliis rebus, videtur sequi quod non sit eadem species prophetia.

Sed contra est quod Gregorius dicit super Ezech. (hom. 1. circa princ.) quod, „prophetia quædam est de futuro; sicut id quod dicitur Isaiæ VII. „Eccæ virgo concipiet, & pariet filium: quædam de præterito; sicut, „ut id quod dicitur (Gen. 1.) „In principio, „cipio creavit Deus Cælum, & terram: quædam de præsentibus; sicut id quod dicitur (I. ad Cor. XIV.) „Si omnes prophetent, intriet, „autem quis infidelis, occulta cordis ejus manifestata sunt.“ Non ergo est prophetia solum de contingentibus futuris.

(a) Ita cum mss. edit. Rom. aliquæ veteres. Recentiores Garciam sequuntur sic legentem: & Angelicorum spirituum ministerio revelatio, &c. (b) Ita cum mss. Tarraç. veteres edit. Cod. Alcan. Ejuł. Theologi, & posteriores edit. Quin.

Respondeo dicendum, quod manifestatio, quæ fit per aliquod lumen, ad omnia illa se extendere potest quæ illi luminis subjunguntur; sicut visio corporalis se extendit ad omnes colores, & cognitio naturalis animæ se extendit ad omnia illa quæ subduntur luminis intellectus agentis. Cognitio autem prophetica est per lumen divinum, quod possunt omnia cognoscere tam divina, quam humana, tam spiritualia, quam corporalia: ideo revelatio prophetica ad omnia hujusmodi se extendit; sicut de his quæ pertinent ad Dei excellentiam, (a) & Angelorum, spirituum ministerio revelatio prophetica facta est Isaiæ cap. VI. 1. ubi dicitur: „Vidi Dominum sedentem super solium excelsum, & elevatum. (b) Cujus etiam prophetia continet ea quæ pertinent ad corporalia naturalia, secundum illud Isaiæ XI. 12. „Quis mensus est pugillo aquas, &c. Continet etiam ea quæ ad mores hominum pertinent, secundum illud Isaiæ LVI. 7. „Frangite esurienti panem tuum, &c. Continet etiam ea quæ pertinent ad futuros eventus, secundum illud Isaiæ XLV. 9. „Veniem tibi duo in die una subito, & vidistis.

Considerandum tamen est, quod quia prophetia est de his quæ procul à nostra cognitione sunt, tanto aliqua magis proprie ad prophetiam pertinent, quanto longius ab humana cognitione existunt. Horum autem est triplex gradus. Quorum unus est eorum quæ sunt procul à cognitione hujus hominis sive secundum sensum, sive secundum intellectum, non autem à cognitione omnium hominum; sicut sensu cognoscit aliquis homo quæ sunt sibi præsentia secundum locum; quæ tamen alius humano sensu, utpote sibi absentia, non cognoscit. Et sic Eliseus prophetice cognovit quæ Giezi discipulus ejus in absentia fecerat, ut habetur IV. Reg. v. & similiter cogitationes cordis unius alteri prophetice manifestantur, ut dicitur I. ad Cor. XIV. & per hunc modum etiam ea quæ unus scit demonstrative, alii possunt prophetice revelari. Secundus autem gradus est eorum quæ excedunt universaliter cognitionem omnium hominum, non quia secundum se non sint cognoscibilia, sed propter defectum cognitionis humanæ; sicut mysterium Trinitatis, quod revelatum est per Seraphin dicentia, „Sanctus, Sanctus, Sanctus, &c. ut habetur Isaiæ VI. Ultimus autem gradus est eorum quæ sunt procul ab omnium hominum cognitione, quia in seipsis non sunt cognoscibilia; ut contingentia futura quorum

rum veritas non est determinata. Et quia quod est universaliter, & secundum se, potius est eo quod est particulariter, & per aliud; ideo ad prophetiam propriorum pertinet revelatio eventuum futurorum: unde & nomen prophetia sumi videtur. Unde Gregorius dicit super Ezech. (hom. 1. in princ.) „Et cum ideo prophetia dicitur, quod futura prædicat, quando de præterito, vel præsentibus loquitur, rationem sui nominis amittit.

Ad primum ergo dicendum, quod prophetia sibi definitur secundum id quod proprie significatur nomine prophetia: & per hunc etiam modum prophetia dividitur contra alias gratias gratis datas.

Unde patet responsio ad secundum. Quamvis possit dici, quod omnia quæ sub prophetia cadunt, conveniunt in hac ratione quod non sunt ab homine cognoscibilia nisi per revelationem divinam; ea vero quæ pertinent ad sapientiam, & scientiam, & interpretationem sermonum, possunt naturali ratione ab homine cognosci; sed altiori modo manifestantur per illustrationem divini luminis. Fides autem est si de invisibilibus homini, tamen ad ipsam non pertinet eorum cognitio quæ creditur, sed quod homo per certitudinem assentiat his quæ sunt ab aliis cognita.

Ad tertium dicendum, quod formale in cognitione prophetica est lumen divinum, à cuius unitate prophetia habet unitatem speciei; licet sint diversa quæ per divinum lumen prophetice manifestantur.

ARTICULUS IV. 815

Utrum Prophetia per divinam revelationem cognoscat omnia quæ possunt prophetice cognosci.

Ver. quæst. XII. art. 1. ad 5. & Rom. XV. l. 2. 3. in princ.

AD quartum sic proceditur. Videtur quod Prophetia per divinam revelationem cognoscat omnia quæ possunt prophetice cognosci. Dicitur enim Amos III. 7. „Non faciet Dominus Deus verbum, nisi revelaverit secretum suum ad servos suos Prophetas. Sed omnia quæ prophetice revelantur, sunt verba divinitus facta. Nihil ergo eorum est quod non reveletur Prophetæ.

2. Præterea. Dei perfecta sunt opera, ut dicitur Deuter. XXXI. 4. Sed prophetia est divina revelatio, ut dictum est (art. præc.) Ergo est perfecta: quod non esset, nisi perfecte omnia prophetabilia prophetice revelarentur: quia perfectum est cui nihil desit, ut dicitur in III. Physic. (tex. 63.) Ergo Prophetæ omnia prophetabilia revelantur.

3. Præterea. Lumen divinum, quod causat prophetiam, est potentius quam lumen naturalis rationis, ex quo causatur humana scientia. Sed homo qui habet aliquam scientiam, cognoscit omnia quæ ad illam scientiam pertinent; sicut Grammaticus cognoscit omnia grammaticalia. Ergo videtur quod Prophetia cognoscit omnia prophetabilia.

Sed contra est quod Gregorius dicit super Ezech. (hom. 1. inter princ. & med.) quod „aliquando spiritus prophetie ex præsentibus tangit animum prophetantis, & ex futuro nequam tangit; aliquando autem ex præsentibus non tangit, & ex futuro tangit. Non ergo Prophetia cognoscit omnia prophetabilia.

Respondeo dicendum, quod diversa non est necesse esse simul, nisi propter aliquod unum, in quo connectuntur, & à quo dependent, sicut supra dictum est (1. 2. quæst. LXV. art. 1. & 3.) quod virtutes omnes necesse est esse simul propter prudentiam, vel caritatem. Omnia autem quæ per aliquod principium cognoscuntur, connectuntur in illo principio, & ab illo dependent. Et ideo qui cognoscit perfectè principium secundum totam ejus virtutem, simul cognoscit omnia quæ per illud principium cognoscuntur; ignorato autem communi principio, vel communiter apprehenso, nulla necessitas est simul omnia cognoscendi; sed unumquodque eorum per se oportet manifestari; & per consequens aliqua eorum possunt cognosci, & alia non cognosci.

Principium autem eorum quæ divino lumine prophetice manifestantur, est ipsa veritas prima, quam Prophetæ in seipso non vident. Et ideo non oportet quod omnia prophetabilia cognoscant; sed quilibet eorum cognoscit ex eis aliqua secundum specialem revelationem hujus vel illius rei.

Ad primum ergo dicendum, quod Dominus omnia quæ sunt necessaria ad instructionem fidelis populi, revelat Prophetis; non tamen omnia omnibus, sed quædam uni, quædam alii.

Ad secundum dicendum, quod prophetia est sicut quiddam imperfectum in genere divinæ revelationis: unde dicitur I. ad Corinth. XII. 8. quod prophetia evacuabatur, & quod ex parte prophetarum, id est imperfecte. Perfectio autem divinæ revelationis erit in patria: unde subditur: „Cum veneris quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est. Unde non oportet quod prophetice revelationi nihil desit, sed quod nihil desit eorum ad quæ prophetia ordinatur.

Ad tertium dicendum, quod ille qui habet aliquam scientiam, cognoscit principia illius scientiæ, ex quibus omnia quæ sunt illius scientiæ, dependent: & ideo qui per-

perfecte (a) habet habitum alicujus scientiæ, scit omnia quæ ad illam scientiam pertinent. Sed per prophetiam non cognoscitur in se ipso principium propheticalium cognitionum, quod est Deus. Unde non est similis ratio.

ARTICULUS V. 816

Utrum propheta discernat semper quid dicat per spiritum proprium, & quid per spiritum prophetiæ.

III. cont. cap. CLIV. & ver. quest. XII. art. 2. ad 15. & 16.

Ad quintum sic proceditur. Videtur quod propheta discernat semper quid dicat per spiritum proprium, & quid per spiritum prophetiæ. Dicit enim Augustinus in VI. (Conf. cap. xlii. ad med.) quod mater sua dicebat discernere se nescio quo sapore, quem verbis explicare non poterat, quid interesset inter Deum revelantem, & inter animam suam somniantem. Sed prophetia est revelatio divina, ut dictum est (art. 3. huj. quest.) Ergo propheta semper discernit id quod dicit per spiritum prophetiæ, ab eo quod loquitur spiritui proprio.

2. Præterea. Deus non præcipit aliquid impossibile, sicut Hieronymus (Pelagius dicit in expositio. Simb. ad Damasum versus fin.) præcipitur autem prophetis Hierem. xxlii. 28. Propheta qui habet somnium, narret somnium; & qui habet sermonem meum, loquatur sermonem meum vere. Ergo propheta potest discernere quid habet per spiritum prophetiæ, ab eo quod aliter videt.

3. Præterea. Major est certitudo quæ est per divinum lumen, quam quæ est per lumen rationis naturalis. (b) Sed per lumen rationis naturalis ille qui habet scientiam, pro certo scit se habere. Ergo ille qui habet prophetiam per lumen divinum, multo magis certus est se habere.

Sed contra est quod Gregorius dicit super Ezech. (hom. 1. inter med. & fin.) Sciendum est, quod aliquando prophetae sancti, dum consultantur, ex magno usu prophetandi quedam ex suo spiritu profertur, & se hoc ex prophetia spiritus dicere suspiciuntur.

Respondet dicendum, quod mens prophetæ dupliciter à Deo instruitur: uno modo per expressam revelationem; alio modo per quemdam instinctum occultissimum, quem nesciuntur humanæ mentes patiuntur, ut Augustinus dicit II. super Gen. ad lit. (cap. xvii. vers. fin.) De his ergo quæ expresse per spiritum prophetiæ propheta cognoscit, maximam cer-

(a) Ita m. & editi basim. A. Imperfecte. (b) Ita cum plurimi mss. editi basim. Editi nonnulli cum alii quibusdam mss. Ille autem qui habet scientiam, alii omisit.

titudinem habet, & pro certo habet quod hæc sunt divinitus sibi revelata: unde dicitur Hierem. xxvi. 15. In veritate misit me Dominus ad vos, ut loquerer in aures vestras omnia verba hæc: alioquin si de hoc ipse certitudinem non haberet, fides quæ dicitis Prophetarum inicitur, certa non esset. Et signum prophetiæ certitudinis accipere possumus ex hoc quod Abraham admonitus in prophetica visione, se preparavit ad filium unigenitum immolandum: quod nullatenus fecisset nisi de divina revelatione fuisset certissimus.

Sed ad ea quæ cognoscit per instinctum, aliquando sic se habet ut non plene discernere possit, utrum hæc cogitaverit aliquo divino instinctu, vel per spiritum proprium. Non autem omnia quæ cognoscimus divino instinctu, sub certitudine prophetica nobis manifestantur: talis enim instinctus est quidam imperfectum in genere prophetiæ. Et hoc modo intelligendum est verbum Gregorii. Ne tamen error ex hoc possit accedere, per Spiritum sanctum citius correcti, ab eo quæ vera sunt, audiunt; & semetipsos, quia falsa dixerint, reprehendunt, ut ibidem Gregorius subdit. Præterea tamen rationes procedunt quantum ad ea quæ prophetico spiritu revelantur.

Unde patet responsio ad objecta.

ARTICULUS VI. 817

Utrum ea quæ prophetice cognoscuntur, vel annuntiantur, possint esse falsa.

Inf. quest. CLXXI. art. 1. corp. & art. 5. ad 3. & art. 6. ad 2. & ver. quest. XII. art. 3. corp. & art. 10. ad 7.

Ad sextum sic proceditur. Videtur quod ea quæ prophetice cognoscuntur, vel annuntiantur, possint esse falsa. Prophetia enim est de futuris contingentibus, ut dictum est (art. 3. huj. quest.) Sed futura contingentia possunt non evenire; alioquin ex necessitate contingerent. Ergo prophetiæ potest subesse falsum.

2. Præterea. Isaïas prophetice prænuntiavit Ezechie dicens: *Dispone domui tuæ, quis morietur tu, & non vives*; & tamen additi sunt vitæ ejus postea quindecim anni, ut habetur IV. Reg. xx. 7. & Isaïa xxxviii. 1. Similiter & Hierem. xviii. 7. Dominus dicit: *Repente loquar adversum gentem, & adversum regnum, ut eradicem, & destruam*.

Ad primum ergo dicendum, quod, sicut in I. dictum est (quest. xxii. art. 4.) certitudo divinæ præsentiam non excludit contingentiam singularium futurorum, quia fertur in ea, secundum quod sunt præsentia, & jam determinata ad unum. Et ideo etiam prophetia, quæ est divinæ præsentiam similitudo impressa, vel signum, sua immobili veritate futurorum contingentium non excludit.

Ad secundum dicendum, quod divina præsentiam respicit futura secundum duos quantum scilicet ipsa præsentialiter intuetur; & secundum quod sunt in suis causis, in quantum scilicet videt ordinem causarum ad effectus. Et quamvis contingentia futura, prout sunt in seipsis, non determinat ad unum; tamen prout sunt in suis causis, non sunt determinata, quin possint aliter evenire. Et quamvis ista duplex cognitio semper intellectui divino conjungatur; non tamen conjungitur semper in revelatione prophetica; quia impressio agentis non semper ædequat ejus virtutem. Unde quandoque revelatio prophetica est impressa quadam similitudo divinæ præsentiam, prout respicit ipsa futura contingentia in seipsis; & talia sic eveniunt, sicut prophetantur, sicut illud Isaïa vii. 14. *Et ego concipiet*. Quandoque vero prophetica revelatio est impressa similitudo divinæ præsentiam, prout scilicet cognoscit ordinem causarum ad effectus; & tunc quandoque aliter evenit quam prophetatur; nec tamen prophetiæ subest falsum: nam sensus prophetiæ est quod inferiorum causarum dispositio sive naturalium, sive humanorum actuum, hoc habet ut talis effectus eveniat. Et secundum hoc intelligitur verbum Isaïa xxxviii. 1. dicens: *Morietur, & non vives*; id est, dispositio corporis tui ad mortem ordinatur; & quod dicitur Jonæ iii. 4. *Adhuc quadraginta dies, & Ninive subvertetur*; id est, hoc merita ejus exigunt ut subvertatur. Dicitur autem Deus penitere metaphoricè, in quantum ad modum penitentis se habet, prout scilicet mutat sententiam, nisi non mutet consilium.

Ad tertium dicendum, quod quia eadem est veritas prophetiæ, & divinæ præsentiam, ut dictum est (in cor. art.) hoc modo illa conditionalis est vera, *Si aliquid est prophetatum, erit*, sicut ista, *Si aliquid est præsentiam, erit*; in utraque enim antecedens est impossibile non esse. Unde & consequens necessarium, non secundum quod est futurum respectu nostri, sed ut consideratur in suo presenti, prout subditur præsentiam divinæ, ut in primo dictum est (quest. xvi. art. 13. ad 1.)

sciam, & aliquid illud. Si penitentiam erit, genit illa à malo suo quod locutus sum adversus eum, & agam ego penitentiam super malo quod cogitavi facere ei. Et hoc apparet per exemplum Ninivitarum, secundum illud Jonæ iii. 10. *Miseratus est Dominus super malitiam quam dixit ut faceret eis, & non fecit*. Ergo prophetiæ potest subesse falsum.

3. Præterea. Omnis conditionalis, cujus antecedens est necessarium absolute, consequens est necessarium absolute: quia ita se habet consequens in conditionalis ad antecedens, sicut conclusio ad præmissas in syllogismo. Ex necessariis autem nunquam contingit syllogizare nisi necessarium, ut probatur in I. Posterior. (text. 17.) Sed si prophetiæ non potest subesse falsum, oportet hanc conditionalem esse veram: *Si aliquid est prophetatum, erit*. Hujus autem conditionalis antecedens est necessarium absolute, cum sit de præterito. Ergo & consequens erit necessarium absolute: quod est inconveniens: quia si prophetia non esset contingentium, falsum est ergo quod prophetia non possit subesse falsum.

Sed contra est quod Cassiodorus dicit (in prol. in Ps. cap. 1. in princ.) quod *prophetia est inspiratio, vel revelatio divina, rerum eventus immobili veritate denotant*. Non autem esset immobili veritas prophetiæ, si posset ei falsum subesse. Ergo non potest ei subesse falsum.

Respondet dicendum, quod, sicut ex dictis patet (art. 1. 3. & 5. huj. quest.) prophetia est quedam cognitio intellectui prophetiæ impressa ex revelatione divina per modum cuiusdam doctrinæ. Veritas autem cognitionis est eadem in discipulo, & in docente: quia cognitio addicentis est similitudo cognitionis docentis; sicut etiam in rebus naturalibus forma generati est similitudo quedam formæ generantis. Et per hunc etiam modum Hieronymus dicit (implic. super illud Dan. 11. *Respondentes ergo Chaldaei*) quod *prophetia est quedam signum divinæ præsentiam*. Oportet igitur eandem esse veritatem prophetiæ cognitionis, & enuntiationis divinæ, cui impossibile est subesse falsum, ut in I. dictum est (quest. xiv. art. 13. & 15. & quest. xvi. art. 8.) Unde prophetiæ non potest subesse falsum.

Ad primum ergo dicendum, quod, sicut in I. dictum est (quest. xxii. art. 4.) certitudo divinæ præsentiam non excludit contingentiam singularium futurorum, quia fertur in ea, secundum quod sunt præsentia, & jam determinata ad unum. Et ideo etiam prophetia, quæ est divinæ præsentiam similitudo impressa, vel signum, sua immobili veritate futurorum contingentium non excludit.

Ad secundum dicendum, quod divina præsentiam respicit futura secundum duos quantum scilicet ipsa præsentialiter intuetur; & secundum quod sunt in suis causis, in quantum scilicet videt ordinem causarum ad effectus. Et quamvis contingentia futura, prout sunt in seipsis, non determinat ad unum; tamen prout sunt in suis causis, non sunt determinata, quin possint aliter evenire. Et quamvis ista duplex cognitio semper intellectui divino conjungatur; non tamen conjungitur semper in revelatione prophetica; quia impressio agentis non semper ædequat ejus virtutem. Unde quandoque revelatio prophetica est impressa quadam similitudo divinæ præsentiam, prout respicit ipsa futura contingentia in seipsis; & talia sic eveniunt, sicut prophetantur, sicut illud Isaïa vii. 14. *Et ego concipiet*. Quandoque vero prophetica revelatio est impressa similitudo divinæ præsentiam, prout scilicet cognoscit ordinem causarum ad effectus; & tunc quandoque aliter evenit quam prophetatur; nec tamen prophetiæ subest falsum: nam sensus prophetiæ est quod inferiorum causarum dispositio sive naturalium, sive humanorum actuum, hoc habet ut talis effectus eveniat. Et secundum hoc intelligitur verbum Isaïa xxxviii. 1. dicens: *Morietur, & non vives*; id est, dispositio corporis tui ad mortem ordinatur; & quod dicitur Jonæ iii. 4. *Adhuc quadraginta dies, & Ninive subvertetur*; id est, hoc merita ejus exigunt ut subvertatur. Dicitur autem Deus penitere metaphoricè, in quantum ad modum penitentis se habet, prout scilicet mutat sententiam, nisi non mutet consilium.

QUÆSTIO CLXXII.

De causa prophetie. in sex articulos divisas.

Deinde considerandum est de causa prophetie.

Primo, utrum prophetia sit naturalis.

Secundo, utrum sit à Deo mediantibus Angelis.

Tercio, utrum ad prophetiam requiratur dispositio naturalis.

Quarto, utrum requiratur bonitas motus.

Quinto, utrum sit aliqua prophetia à demonibus.

Sexto, utrum prophetæ demonum aliquando dicant verum.

ARTICULUS I. 818

Utrum prophetia possit esse naturalis.

Infra art. 3. cor. & vera quæst. xlii. art. 3. cor.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod prophetia possit esse naturalis. Dicit enim Gregorius in IV. Dialogorum...

Præterea. Cognitio animæ humanæ magis viget in vigilando quam in dormiendo. Sed in dormiendo quidam naturaliter prævident quedam futura...

Præterea. Homo secundum suam naturam est perfectior animalibus brutis. Sed quedam animalia bruta habent præcognitionem futurorum...

Sed quia verius esse videtur quod anima ex sensibilibus cognitionem acquirat secundum sententiam Aristotelis...

Præterea. Proverb. xxix. 18. dicitur:

Cum prophetia defecerit, dissipabitur populus: & sic patet quod prophetia est necessaria ad hominum conservationem. Sed natura non deficit in necessariis. Ergo videtur quod prophetia sit à natura.

Sed contra est quod dicitur II. Petr. 1. 21. Non enim voluntate humana allata est aliquando prophetia; sed Spiritus Sanctus inspirante locuti sunt sancti Dei homines. Ergo prophetia non est à natura; sed ex dono Spiritus Sancti.

Respondeo dicendum, quod, sicut supra dictum est (quæst. præc. art. 6. ad 2.), prophetica præcognitio potest esse de futuris dupliciter: uno modo secundum quod sunt in seipsis; alio modo secundum quod sunt in suis causis. Præcognoscere autem futura, secundum quod sunt in seipsis, est proprium divini intellectus, cujus eternitati sunt omnia præsentia...

Futura vero in suis causis possunt præcognosci naturali cognitione etiam ab homine; sicut Medicus præcognoscit sanitatem, vel mortem futuram in aliquibus causis, quarum ordinem ad tales effectus experimento præcognovit.

Et talis cognitio futurorum potest intelligi esse in homine dupliciter à natura. Uno modo sic quod statim anima ex eo quod in seipsa habet, possit præcognoscere futura: & sic, sicut Augustinus dicit XII. super Gen. ad lit. (cap. 13. in princ.) quidam voluerunt, animam humanam habere quandam vim divinationis in seipsa. Et hoc videtur esse secundum opinionem Platonis, qui posuit (in dialogo VI. de Repub. versus fin.) quod animæ habent omnium rerum cognitionem per participationem idearum; sed ista cognitio obnubilatur in eis per conjunctionem corporis; in quibusdam tamen plus, in quibusdam vero minus; secundum corpus prævident diversimodum. Et secundum hoc posset dici, quod homines habentes animas non multum obtenebratas ex corporum unione, possunt talia futura præcognoscere secundum propriam scientiam. Contra hoc autem obijcit Augustinus (loc. cit.) cur non semper possit vim divinationis habere anima, cum semper velit?

Sed quia verius esse videtur quod anima ex sensibilibus cognitionem acquirat secundum sententiam Aristotelis, ut in primo dictum est (quæst. LXXXIV. art. 3. 6. & 7.) ideo melius est dicendum alio modo, quod præcognitionem talium futurorum homines non habent, sed acquirere possunt per viam experimentalem, in qua juvantur per naturalem dispositionem, secundum quod in homine invenitur perfectio virtutis imaginativæ, & claritas intelligentiæ.

Et tamen hæc præcognitio futurorum differt à prima, quæ habetur ex revelatione divina, dupliciter. Primo quidem quia prima potest esse quorumcumque eventuum, (a) & infallibiliter; hæc autem præcognitio, quæ naturaliter haberi potest, est circa quosdam effectus, ad quos se potest extendere experientia humana. Secundo quia prima prophetia est secundum immobilem veritatem; non autem secunda, sed potest ei subesse falsum. Prima autem præcognitio proprie pertinet ad prophetiam, non secunda: quia, sicut supra dictum est (quæst. præc. art. 1.) prophetica cognitio est eorum quæ naturaliter excedunt humanam cognitionem. Et ideo dicendum est, quod prophetia simpliciter dicta non potest esse à natura, sed solum ex revelatione divina.

Ad primum ergo dicendum, quod anima, quando abstrahitur à corporalibus, aptior redditur ad percipiendum influxum spiritualium substantiarum, & etiam ad percipiendum subtilis motus; qui ex impressionibus naturalium causarum in imaginatione humana relinquuntur, à quibus percipiendis anima impeditur, cum fuerit circa sensibilia occupata. Et ideo Gregorius dicit (loc. cit. in arg.) quod anima, quando appropinquat ad mortem, præcognoscit quedam futura subtilitate sui naturæ, prout scilicet percipit etiam modicas impressiones, aut etiam cognoscit futura revelatione angelica, non autem propria virtute: quia, ut Augustinus dicit XII. super Gen. ad lit. (cap. xlii. à princ.) si hoc esset, tunc haberet, quandocumque vellet, in sua potestate futura præcognoscere: quod patet esse falsum.

Ad secundum dicendum, quod cognitio futurorum quæ fit in somnis, est aut ex revelatione spiritualium substantiarum, aut ex causa corporali, ut dictum est (quæst. xcy. art. 6.) cum de divinationibus ageretur. Utrumque autem melius potest fieri in dormientibus quam in vigilantibus: quia anima vigilantis est occupata circa exteriora sensibilia; unde minus potest percipere subtiles impressiones vel spiritualium substantiarum, vel etiam causarum naturalium; quantum tamen ad perfectionem iudicii, plus viget ratio in vigilando quam in dormiendo.

Ad tertium dicendum, quod bruta etiam animalia non habent præcognitionem futurorum eventuum, nisi secundum quod ex suis causis præcognoscuntur; ex quibus eorum phantasia movetur magis quam hominum: quia phantasia hominum, maxime in vigilando, disponuntur magis secundum rationem quam secundum impressionem naturalium causarum. Ratio autem facit in homine multo abundantius id quod in brutis facit impressio causæ. Thom. Op. Tom. IV.

(a) Ita nisi, edidit passim. Theologi rejiciunt verb.

farum naturalium; & adhuc magis adjuvat hominem divina gratia prophetias insipientium.

Ad quartum dicendum, quod lumen propheticum se extendit etiam ad directiones humanorum actuum: & secundum hoc prophetia necessaria est ad populi gubernationem, & præcipue in ordine ad cultum divinum, ad quem natura non sufficit, sed requiritur gratia.

ARTICULUS II.

Utrum prophetia revelatio fiat per Angelos.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod prophetia revelatio non fiat per Angelos. Dicitur enim Sap. xli. 27. quod spiritus Dei in animas sanctas se transfert, & amicos Dei, & prophetas constituit. Sed amicos Dei constituit immediate. Ergo etiam Prophetas facit immediate; non mediantibus Angelis.

Præterea. Prophetia ponitur inter gratias gratis datus. Sed gratia gratis data sunt à Spiritu Sancto, secundum illud I. Corinth. xli. 4. Divisiones gratiarum sunt, idem autem Spiritus. Non ergo prophetica revelatio fit Angelo mediante.

Præterea. Calsiodorus (in prol. super Psal. cap. 1.) dicit quod prophetia est divina revelatio. Si autem fieret per Angelos diceretur angelica revelatio. Non ergo prophetia fit per Angelos. Sed contra est quod Dionysius dicit iv. cap. cæl. Hier. (art. à med.) Divinus visio nes gloriosæ patris nostri adepti sunt per medias caelestes virtutes. Loquitur autem ibi de visionibus propheticalibus. Ergo revelatio prophetica fit Angelis mediantibus.

Respondeo dicendum, quod, sicut Apollolus dicit ad Rom. xli. 1. qui à Deo sunt, ordinata sunt. Habet autem hoc Divinitatis ordo, sicut Dionysius dicit (loc. cit. & cap. x. ecclesiast. Hierarch. inter. princ. & med.) ut infima per media disponat. Angeli autem modii sunt inter Deum & homines, utpote plus participantes de perfectione divina bonitatis quam homines. Et ideo illuminationes, & revelationes divinæ à Deo ad homines per Angelos deferuntur. Prophetica autem cognitio fit per illuminationem, & revelationem divinam. Unde manifestum est, quod fiat per Angelos. Ad infallibiliter, & infra prophetia velut addidit.

Ad primum ergo dicendum, quod caritas, secundum quam fit homo amicus Dei, est perfectio voluntatis, in quam solus Deus imprimere potest; sed prophetia est perfectio intellectus, in quem etiam Angelus potest imprimere, ut in I. dicitur est (quæst. ex. art. 1.) & ideo non est similis re de utroque.

Ad secundum dicendum, quod gratia gratis date attribuitur Spiritui Sancto sicut primo principio; qui tamen operatur huiusmodi gratias in hominibus mediante ministerio Angelorum.

Ad tertium dicendum, quod operatio instrumenti attribuitur principali agenti, in cuius virtute instrumentum agit. Et quia minister est sicut instrumentum, idcirco prophetia revelatio, quæ fit ministerio Angelorum, dicitur esse divina.

ARTICULUS III. 820

Utrum ad prophetiam requiratur dispositio naturalis.

Ver. quæst. xlii. art. 4.

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod ad prophetiam requiratur dispositio naturalis. Prophetia enim recipitur in Propheta secundum dispositionem recipientis, quia super illud Amos 1. Dominus de Sion rugiet, dicit Glossa Hieronymi (ord. in princ. comm.) Naturalis est ut omnes qui volunt rem rei, comparare, ex eis rebus sumant comparationes quas sunt experti, & in quibus sunt nutriti: verbi gratia, naturæ suos inimicos, ventis, damnum naufragio comparant. Sic & Amos, qui fuit pastor pecorum, timorem Dei rugietur leonis assimilat. Sed quod recipitur in aliquo secundum modum recipientis, requirit naturalem dispositionem. Ergo prophetia requirit naturalem dispositionem.

2. Præterea. Speculatio prophetiæ est aliorum quam scientiæ acquisitæ. Sed indispositio naturalis impedit speculationem scientiæ acquisitæ: multi enim ex indispositione naturali pertingere non possunt ad scientias speculativas capiendas. Multo ergo magis requiritur ad contemplationem prophetiæ.

3. Præterea. Indispositio naturalis magis impedit aliquid quam impedimentum accidentale. Sed per aliquid accidentale superveniens impeditur speculatio prophetiæ. Dicit enim Hieronymus super Math. (hab. hoc epreps. Orig. hom. vi. in Num. aliquant. à med. quid simile habet, & Hieron. in epist. xi. ad Ageruch. à med.) quod removere illa quo conjungatur actus geruntur, presentia Spiritus Sancti non dabitur, etiam si Propheeta esse videatur qui officio generationis obsequitur. Ergo multo magis

dispositio naturalis impedit prophetiam; & sic videtur quod bona dispositio naturalis requiratur ad prophetiam.

Sed contra est quod Gregorius dicit in hom. Pentecoste. (xxx. in Evang. inter med. & fin.) Implet, scilicet Spiritus Sanctus, ci baredum puerum, & Psulmisham fruit: implet passionem armentarium, sycomoros, velliscantem, & Prophetam facit. Non ergo requiritur aliqua dispositio præcedens ad prophetiam, sed dependet ex sola voluntate Spiritus Sancti: de quo dicitur I. ad Corinth. xlii. 11. Hæc omnia operatur unus atque idem Spiritus, dividens singulis prout vult.

Respondeo dicendum, quod, sicut dictum est (art. 1. huj. quæst.) prophetia vere & simpliciter dicta, est ex inspiratione divina; quæ autem est ex causa naturali, non dicitur prophetia nisi secundum quid. Est autem considerandum, quod sicut Deus, qui est causa universalis in agendo, non præxigit materiam, nec aliquam materiam dispositionem in corporalibus effectibus; sed simul potest & materiam, & dispositionem; & formam inducere: ita etiam in effectibus spiritualibus non præxigit aliquam dispositionem; sed potest simul cum effectu spirituali inducere dispositionem convenientem, qualis requiritur secundum ordinem naturæ. Et ulterius potest etiam simul per creationem producere ipsum subiectum, ut scilicet & animam in ipsa sui creatione disponeret ad prophetiam, & daret ei gratiam prophetalem.

Ad primum ergo dicendum, quod indifferens est ad prophetiam, quibuscumque similitudinibus res prophetica exprimitur. Et ideo homo ex operatione divina non immutatur circa prophetiam; removetur autem divina virtute, si quid prophetiæ repugnat.

Ad secundum dicendum, quod speculatio scientiæ sic ex causa naturali: natura autem non potest operari nisi dispositione præcedente in materia: quod non est dicendum de Deo, qui est prophetiæ causa.

Ad tertium dicendum, quod aliqua naturalis indispositio, si non removeretur, impedire posset prophetalem revelationem, puta si aliquis esset totaliter sensu naturali destitutus; sicut etiam impeditur aliquis ab actu prophetandi per aliquam vehementem passionem iræ, vel concupiscentiæ; qualis est in coitu, vel per quamcumque aliam passionem. Sed talem indispositionem naturalem removet virtus divina, quæ est prophetiæ causa.

ARTICULUS IV. 821

Utrum bonitas morum requiratur ad prophetiam.

Ver. quæst. xlii. art. 5. & op. 111. cap. cccxlii.

Ad quartum sic proceditur. Videtur quod ad bonitas morum requiratur ad prophetiam. Dicitur enim Sap. vii. 27. quod sapientia Dei (a) per nationes in animas sanctas se transfert, & amicos Dei, & Prophetas constituit. Sed sanctitas non potest esse sine bonitate morum, & gratia gratum faciente. Ergo prophetia non potest esse sine bonitate morum, & gratia gratum faciente.

2. Præterea. Secreta non revelantur nisi amicis, secundum illud Joan. xv. 15. Vos autem dixi amicos, quia omnia quaecumque audivi à Patre meo, nunc feci vobis. Sed Prophetis Deus sua secreta revelat, ut dicitur Amos 111. Ergo videtur quod Prophetæ sint Dei amici: quod non potest esse sine caritate. Ergo videtur quod prophetia non possit esse sine caritate, quæ non est sine gratia gratum faciente.

3. Præterea. Matth. vii. 15. dicitur: Attendite à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Sed quicumque sunt sine gratia (b) interiorius, videntur esse lupi rapaces. Ergo omnes sunt falsi prophetae. Nullus est ergo vero propheta, nisi bonus per gratiam.

4. Præterea. Philosophus dicit in Libro de somno, & vigilia (seu Lib. de divinat. per somn. qui illi annexitur, à princ.) quod si divinator somniorum est à Deo, inconveniens est eam immitti quibuslibet, & non optimis viris. Sed constat donum prophetiæ esse à Deo. Ergo donum prophetiæ non datur nisi optimis viris.

Sed contra est quod Matth. vii. 22. his qui dixerant: Domine, nonne in nomine tuo prophetaimus? respondetur: Numquam novi vos. Novit autem Dominus eos qui sunt ejus, ut dicitur II. ad Timoth. 11. 19. Ergo prophetia potest esse in his qui non sunt Dei per gratiam.

Respondeo dicendum, quod bonitas morum potest attendi secundum duo: uno quidem modo secundum interioriorem ejus radicem, quæ est gratia gratum faciens; alio autem modo quantum ad exteriores animæ passiones, & exteriores actiones. Gratia autem gratum faciens ad hoc principaliter datur, ut anima hominis Deo per caritatem conjungatur. Unde Augustinus dicit in XV. de Trinitate (cap. xviii. cir. princ.) Nisi imperiatur

cuique Spiritus Sanctus, ut cum Dei, & proximi faciat amatorem, ille à sinistra non transferatur ad dexteram. Unde quicquid potest esse sine caritate, potest esse sine gratia gratum faciente; & per consequens sine bonitate morum. Prophetia autem potest esse sine caritate: quod apparet ex duobus. Primo quidem ex actu utriusque. Nam prophetia pertinet ad intellectum, cujus actus præcedit actum voluntatis, quam perficit caritas: unde & Apostolus I. ad Corinth. xlii. prophetiam connumerat aliis ad intellectum pertinentibus, quæ possunt sine caritate haberi. Secundo ex fine utriusque: datur enim prophetia ad utilitatem Ecclesiæ, sicut & aliæ gratiæ gratis datæ, secundum illud Apostoli I. ad Corinth. xlii. 7. Unicusquisque datur manifestatio spiritus ad utilitatem. Non autem ordinatur directe ad hoc quod affectus ipsius Prophetæ conjungatur Deo, ad quod ordinatur caritas. Et ideo prophetia potest esse sine bonitate morum quantum ad propriam radicem hujus bonitatis.

Si vero consideremus bonitatem morum secundum passiones animæ, & actiones exteriores, secundum hoc impeditur aliquis à prophetia per motum malitiam. Nam ad prophetiam requiritur maxima mentis elevatio ad spiritualium contemplationem; quæ quidem impeditur per vehementiam passionum, & per inordinatam occupationem rerum exteriorum. Unde & de filiis Prophetarum legitur IV. Reg. 17. quod simul habitabant cum Eliseo quasi solitarii vitam ducentes, ne mundanis occupationibus impediuntur à dono prophetiæ.

Ad primum ergo dicendum, quod donum prophetiæ aliquando datur homini & propter utilitatem aliorum, & propter propriam mentis illustrationem: & hi sunt in quorum animas sapientia divina per gratiam gratum facientem se transferens, amicos Dei, & Prophetas eos constituit. Quidam vero consequuntur donum prophetiæ solum ad utilitatem aliorum, qui sunt quasi instrumenta divinæ operationis. Unde Hieronymus dicit super Matth. (cap. vii. in illud. Nonne in nomine tuo prophetaimus?) Prophetare, & virtutes facere, & dignitas ejicere, interdum non est ejus meriti qui operatur, sed vel invocatione nominis Christi hoc agit, vel ab condemnationem eorum qui invocant, & utilitatem eorum qui vident, & audiunt, conceditur.

Ad secundum dicendum, quod Gregorius (homi. xxvii. in Evang. ante med.) exponens illud, dicit: Dum audita superna celestia amamus, amata jam novimus, quis amor ipsi notitia est. Omnia ergo eis nota fuerat, quia à

(a) Ita juxta Vulgatam quidam mss. & edic. omnes recentiores. Codd. Alex. per orationes: al. per notiones: item per rationes. (b) At intrinsecus videtur.

terrenis desideris immutati amoris sui in facibus ardebant. Et hoc modo non revelantur semper secreta divina Prophetis.

Ad tertium dicendum, quod non omnes mali sunt lupi rapaces, sed solum illi qui intendunt aliis nocere. Dicit enim Chrysostomus (alius Auctor) super Matth. (hom. xix. in op. imp. ante med.) quod catholici Doctores, esse fuerint peccatores, serui quidem carnis dicitur, non tamen lupi rapaces, quia non habent propositum perdere Christianos. Et quia propheta ordinatur ad utilitatem aliorum, manifestum est tales esse falsos Prophetas, quia ad hoc non mittuntur a Deo.

Ad quartum dicendum, quod dona divina non semper dantur optimis simpliciter, sed quandoque illis qui sunt optimi quantum ad talis doni perceptionem. Et sic Deus donum prophetie illis dat quibus optimum iudicat dare.

ARTICULUS V. 822

Utrum aliqua propheta sit a demonibus.

Ad quintum sic proceditur. Videtur quod nulla propheta sit a demonibus. Propheta enim est divina reuelatio, ut Castiodorus dicit in prol. super cap. 17. Sed illud quod fit a demone, non est diuinum. Ergo nulla propheta potest esse a demone.

2. Præterea. Ad prophetiam cognitionem requiritur aliqua illuminatio, ut supra dictum est (quæst. præc. art. 2.) Sed demones non illuminant intellectum humanum, ut supra dictum est in primo (quæst. cix. art. 3.) Ergo nulla propheta potest esse a demonibus.

3. Præterea. Non est efficax signum quod etiam ad contraria se habet. Sed propheta est signum confirmationis fidei: unde super illud Rom. xiii. Siue prophetiam secundum rationem fidei; dicit Glossa (ord. Ambros. in hunc loc.) Nota, quod in numeratione gratiarum a propheta incipit, quæ est prima probatio, quod fides nostra sit rationalis: quia credentes accepto Spiritu prophetabant. Non ergo propheta a demonibus dari potest.

Sed contra est quod dicitur III. Reg. xviii. 19. Congrega ad me uniuersum Israel in monte Carmeli, & Prophetas Baal quadringentos quinquaginta, & Prophetasque lucorum quadringentos, qui conueniunt de mensa Jezabel. Sed tales erant demonum cultores. Ergo videtur quod etiam a demonibus sit aliqua propheta.

Respondeo dicendum, quod, sicut supra

dictum est (quæst. præc. art. 1.) propheta importat cognitionem quandam præc. existentem a cognitione humana. Manifestum est autem quod intellectus superioris ordinis aliqua cognoscere potest quæ sunt remota a cognitione intellectus inferioris. Supra intellectum autem humanum est non solum intellectus diuinus, sed etiam intellectus Angelorum bonorum, & malorum secundum naturæ ordinem.

Et ideo quidam cognoscunt demones etiam sua naturali cognitione, quæ sunt remota ab hominum cognitione, quæ possunt hominibus reuelare. Simpliciter autem, & maxime remota sunt quæ solus Deus cognoscit.

Et ideo propheta proprie & simpliciter dicta sit per solam diuinam reuelationem; sed ipsa reuelatio facta per demones potest significandum quid dici propheta. Unde illi quibus aliquid per demones reuelatur, non dicuntur in Scripturis Prophetæ simpliciter, sed cum aliqua additione: puta Prophetæ falsi, vel Prophetæ idolorum. Unde Augustinus XII. super Genes. ad lit. (cap. xix. cir. fin.) Canis malus spiritus arripit hominem in hoc, scilicet uisus: aut demoniacus facit, aut acceptus sunt falsi Prophetæ.

Ad primum ergo dicendum, quod Castiodorus ibi definit prophetiam proprie & simpliciter dictam.

Ad secundum dicendum, quod demones ea que sciunt, hominibus manifestant, non quidem per illuminationem intellectus, sed per aliquam imaginariam uisionem, aut etiam sensibilibiter colloquendo; & in hoc desinit hæc propheta a uera.

Ad tertium dicendum, quod aliquibus signis etiam exterioribus discerni potest propheta demonum a propheta diuina. Unde dicit Chrysostomus (alius Auctor) super Matth. (hom. xix. in op. imp. parum ante fin.) quod quidam prophetant in Spiritu diaboli, quales sunt diuinatores, sed sic discernuntur: quoniam diabolus (a) interdum falsa dicit, Spiritus Sanctus nunquam. Unde dicitur Deuter. xviii. 21. Si tacita cogitatione responderis: Quomodo possum intelligere uerbum quod Dominus non est locutus? hoc habebis signum: Quod in nomine Domini Propheta ille prædixerit, & non euenierit, hoc Dominus non est locutus.

AR.

(a) Ita edito ueteres cum mss. Nicolajus interdum uerum dicit, Spiritus Sanctus nunquam mentitur. Edit. Paris. nunquam interdum mentitur.

ARTICULUS VI. 823

Utrum Prophetæ demonum aliquando predicant uerum.

Inf. quæst. CLXXIV. art. 5. ad 4. & III. cont. cap. CXXXIV.

Ad sextum sic proceditur. Videtur quod Prophetæ demonum nunquam uera predicant. Dicit enim Ambrosius (supra illud I. Cor. xii. Nemo potest dicere uerum) quod omne uerum, a quocumque dicitur, a Spiritu Sancto est. Sed Prophetæ demonum non loquuntur a Spiritu Sancto: quia non est conventio Christi ad Balaam, ut dicitur II. Cor. vi. 15. Ergo uidetur quod tales nunquam uera prænantiant.

2. Præterea. Sicut ueri Prophetæ inspirantur a spiritu ueritatis, ita Prophetæ demonum inspirantur a spiritu mendacii, secundum illud III. Reg. ultimo 22. Egreuiat, & ero spiritus mendax in ore uniuersum Prophetarum eius. Sed Prophetæ inspirati a Spiritu Sancto, nunquam loquuntur falsum, ut supra habitum est (quæst. præc. art. 6.) Ergo Prophetæ demonum nunquam loquuntur uerum.

3. Præterea. Joann. viii. 44. dicitur de diabolo, quod cum loquitur mendacium, ex propriis loquitur: quia diabolus est mendax, & pater eius, id est mendacii. Sed inspirando Prophetas suos, diabolus non loquitur nisi ex propriis: non enim constituitur minister Dei ad ueritatem enuntiandam: quia non est societas luci ad tenebras, ut dicitur II. Corinth. vi. 15. Ergo Prophetæ demonum nunquam uera prædicant.

Sed contra est quod Numer. xxii. dicit quædam Glossa (colligitur ex ord. Rabbani super illud, Misit ergo nuntios) quod Balaam diuinus erat, demonum scilicet ministerio, & arte magica nonnunquam futura præcognoscebat. Sed ipse multa prænuuntiauit uera, sicut id quod habetur Numer. xxii. 17. Orietur stella ex Jacob, & confurget uirga de Israel. Ergo etiam Prophetæ demonum prænuuntiant uera.

Respondeo dicendum, quod sicut se habet bonum in rebus, ita uerum in cognitione. Impossibile est autem inueniri aliquid in rebus quod totaliter bono priuetur. Unde etiam impossibile est esse aliquam cognitionem quæ totaliter sit falsa; abique admixtione alicuius ueritatis. Unde & Beda dicit (comment. in Luc. cap. xvi. ante med. sup. illud, Decem uiri leprosi: & Aug. Lib. II. Q. evan. gelic. quæst. xl. a princ.) quod nulla falsa est doctrina, que non aliquando aliqua uera falsi intermiscet. Unde & ipsa doctrina demonum, qua suos Prophetas instruunt, aliqua uera continet, per que receptibilis redditur.

Sic enim intellectus ad falsum deducitur per apparentiam ueritatis, sicut uoluntas ad malum per apparentiam bonitatis. Unde & Chrysostomus (alius Auctor) dicit super Matth. (hom. xix. in op. imp. parum ante fin.) Concessum est diabolo interdum uera dicere, ut mendacium suum rara ueritate commendet.

Ad primum ergo dicendum, quod Prophetæ demonum non semper loquuntur ex demonum reuelatione, sed interdum ex inspiratione diuina; sicut manifeste legitur de Balaam, cui dicitur Dominus esse locutus Num. xxii. licet esset Propheta demonum: quia Deus utitur etiam malis ad utilitatem bonorum. Unde & per Prophetas demonum aliqua uera prænuuntiant: tum ut credibilior fiat ueritas, quæ etiam ex aduersariis testimonium habet: tum etiam quia cum homines talia credunt, per eorum dicta magis ad ueritatem inducuntur. Unde etiam S. Byllæ multa uera prædixerunt de Christo. Sed etiam quando Prophetæ demonum a demonibus instruuntur, aliqua uera prædicant: quandoque quidem uirtute proprie nature, cuius auctor est Spiritus Sanctus; quandoque etiam reuelatione bonorum spirituum, ut patet per Augustinum XII. super Genes. ad lit. (uidetur colligi posse ex cap. xix. cir. fin.) Et sic etiam illud uerum quod demones enuntiant, a Spiritu Sancto est.

Ad secundum dicendum, quod uerus Propheta semper inspiratur a spiritu ueritatis, in quo nihil est falsitatis, & ideo nunquam dicit falsum; Propheta autem falsitatis non semper instruitur a spiritu falsitatis, sed quandoque etiam inspiratur a spiritu ueritatis. Ipse etiam spiritus falsitatis quandoque enuntiant uera, quandoque falsa, ut dictum est (in cor. art. & ad 1.)

Ad tertium dicendum, quod propria demonum dicuntur esse illa quæ habent a seipsis scilicet mendacia, & peccata; quæ autem pertinent ad propriam naturam, non habent a seipsis, sed a Deo. Per uirtutem autem proprie nature quandoque uera prænuuntiant, ut dictum est (in corp. art. & ad 1.) Utitur etiam eis Deus ad ueritatis manifestationem per ipsos fiendam, dum diuina mysteria eis per Angelos reuelantur, ut dictum est (ibid.)